

УДК 378.016:811

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/45-2-28>**Оксана СЕМИДА,***orcid.org/0000-0003-2042-5092**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови технічного спрямування № 1
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна) semyda.oksana@lil.kpi.ua***Людмила ГУРЄЄВА,***orcid.org/0000-0001-8361-4478**кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови технічного спрямування № 1
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна) guryeyeva.lyudmyla@lil.kpi.ua*

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаття присвячена дослідженню питання мотивації студентів, що вивчають іноземну мову, в умовах дистанційного режиму навчання. Методи дослідження включають критичний аналіз вітчизняної та закордонної літератури та наукове спостереження. Результатом дослідження є проведений теоретичний аналіз, що сприяв визначенню основних чинників підвищення мотивації до вивчення іноземної мови, розглянутих у рамках дистанційного режиму навчання. Мета статті – дослідження передумов та аналіз ключових факторів, що впливають на мотивацію студентів. У роботі проведено теоретичний аналіз наукових джерел, що присвячені зазначеній проблематиці, детально розглянуто особливості формування мотиваційної сфери студентів в режимі дистанційного навчання; визначено ефективні шляхи мотивації. Опитування студентів допомогло визначити, що основними перевагами дистанційного режиму навчання можна вважати можливість створення підґрунтя для різноманітності завдань та форм їх виконання, і можливість вчитись у зручному режимі. Серед недоліків зазначається часткова відсутність мотивації та недостатньо розвинені навички самонавчання. На основі отриманих даних емпіричного дослідження були визначені такі основні чинники підвищення мотивації студентів у процесі вивчення іноземної мови, як: використання новітніх інформаційних та вебтехнологій, вивчення іноземної мови через зміст технічних дисциплін, мотивація викладача та створення позитивної психологічної атмосфери. Ґрунтовний теоретичний аналіз допоміг окреслити сучасний стан проблеми та засвідчити, що питанням навчання студентів іноземній мові у дистанційному режимі приділено достатньо уваги, проте проблема формування у студентів мотивації до самостійного навчання розкрита недостатньо.

Ключові слова: мотивація, навчання іноземної мови, дистанційне навчання.

Oksana SEMYDA,*orcid.org/0000-0003-2042-5092**PhD in Philology,**Associate Professor at the Department of English for Engineering № 1
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) semyda.oksana@lil.kpi.ua***Lyudmyla GURYEYeva,***orcid.org/0000-0001-8361-4478**PhD in pedagogical sciences,**Associate Professor at the Department of English for Engineering № 1
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) guryeyeva.lyudmyla@lil.kpi.ua*

ASPECTS OF STUDENTS' MOTIVATION IN DISTANCE LANGUAGE LEARNING

The article is dedicated to studying the motivation of students learning a foreign language in the online learning environment. The research methods include critical domestic and foreign literature analysis and scientific observation.

The result of the research is the theoretical analysis, which helped identify the main factors of increasing motivation to learn a foreign language within the framework of online learning mode. The article investigates the prerequisites and analyses the key factors influencing students' motivation. Theoretical analysis of scientific sources research the scope of the study, peculiarities of students' motivation development within the context of distance learning, the effective ways of motivation were determined. The survey conducted among students helped determine that the main advantages of distance learning mode can be considered an opportunity to create a basis for a variety of tasks and forms of their performance and the possibility to learn in a flexible mode.

On the other hand, a partial lack of motivation and underdeveloped self-study skills are indicated among the disadvantages. Based on the findings of the empirical study, the following main factors were identified to increase students' motivation in the process of learning a foreign language: the use of the latest information and web technologies, learning a foreign language through the content of technical disciplines, motivation of the teacher and the creation of a positive psychological atmosphere. Furthermore, a thorough theoretical analysis helped to determine the current state of the problem and testify that the issues of teaching students a foreign language in a distance mode are given enough attention. Still, the formation of students' motivation for independent learning was not studied enough.

Key words: motivation, the English language study, distance education.

Постановка проблеми. Ситуація у світі з пандемією COVID-19 змусила заклади вищої освіти перейти до змішаного або до повністю дистанційного навчання з метою запобігання поширенню хвороби. Проте на цьому не зупинилося ні життя, ні навчання, і в Україні, на думку авторів, перехід до дистанційної форми був здійснений досить успішно, що дало змогу закінчити 2019–20 навчальний рік та успішно розпочати 2021–22 навчальний рік з тією різницею, що в новому навчальному році і адміністрація, і викладачі, і студенти вже виявилися більш технічно та психологічно готовими до такої ситуації та могли зосередитися не просто на забезпеченні самого процесу, а на його якісній та результативній складових. Наразі вчені вивчають цю проблематику та активно досліджують фактори, що сприяють успішному забезпеченню дистанційного формату навчання, вивчають проблеми та пропонують шляхи їх вирішення, аналізують як потреби студентів, так і потреби викладачів, їхнє ставлення та готовність до такого виклику.

Аналіз досліджень. У наукових дослідженнях, присвячених організації дистанційного формату навчання іноземній мові, обговорюються проблеми, з якими стикаються викладачі та студенти (І. Зварич, І. Козубай), особливості організації контролю та оцінки під час дистанційного навчання (Л. Сінна, Ю. Лавриш), актуальними є питання використання соціальних мереж та дрібних повсякденних гаджетів (О. Семида, Г. Кулинич), дослідження мотивації під час вивчення іноземної мови (Г. Маковська, О. Пархоменко, Н. Арістова). Вирішення цих проблем вимагає пошуку абсолютно нового, іншого підходу у зв'язку з ситуацією сьогодні, що сприятиме полегшенню переходу до дистанційного режиму. Ми вважаємо, що важливою запорукою успішної реалізації навчання у дистанційному режимі є дослідження питання мотивації студентів. Оскільки насправді

важко визначити ступінь залученості студентів під час дистанційного навчання, готовність студентів навчатися онлайн, а викладачів – навчати онлайн, а також оцінити навчальне середовище, організоване в екстремальних умовах, тому це питання потребує ґрунтовного дослідження.

Мета статті. У нашому дослідженні ми зробили спробу проаналізувати основні фактори, які впливають на мотивацію студентів під час вивчення іноземної мови у дистанційному режимі. Відповідно до мети було вирішено такі завдання: провести теоретичний аналіз наукових джерел, присвячених вказаній проблематиці; розглянути особливості формування мотиваційної сфери студентів під час дистанційного навчання; визначити ефективні шляхи мотивації студентів.

Виклад основного матеріалу. Дистанційне навчання, формами якого є заочне навчання, екстернат, домашнє навчання, існує давно. Проте в сучасних умовах воно зазнало значних змін і трансформацій і в основному реалізується за допомогою різних сучасних технологій. Дистанційним навчанням називають процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій (Організація дистанційного, 2020). Дистанційна форма навчання передбачає доступ до технічної бази та володіння сучасними технологіями всіх учасників процесу.

Дистанційне навчання може відбуватись у синхронному та асинхронному режимах. Синхронне дистанційне навчання може здійснюватися за допомогою використання платформ Zoom, Google Meet та багатьох інших програм; асинхронне передбачає спілкування учасників не в режимі реального часу, а, наприклад, взаємодію у чатах, у соціальних

мережах або на навчальному форумі (Прибилова, 2017). Часто в наукових працях зустрічається вживання терміна «онлайн-навчання». Дослідниками такий формат навчання трактується як прямий відповідник очному навчанню, але в онлайн-форматі. Тобто, це освітній процес, який організовує вчитель за допомогою Інтернету та засобів онлайн-комунікації. В онлайн-навчанні викладач та студенти розділені фізично, і можуть спілкуватися синхронно або асинхронно, але дотримуються навчальної програми, мають місце процеси оцінювання та контролю засвоєння матеріалу. Вчені схильні розрізняти дистанційне навчання та онлайн-навчання, розглядаючи останнє як вимушену форму навчання, яка наслідуює прийоми очного навчання в тому, що стосується викладу матеріалу та організації спілкування, передбачає розширення, оновлення ролі викладача, який зобов'язаний координувати пізнавальний процес, постійно вдосконалюватися, розвивати власні курси, підвищувати рівень творчої активності та кваліфікацію, слідкувати за нововведеннями, інноваціями тощо (Rosalina et al., 2020).

Дослідження, а також опитування студентів показали, що дистанційне навчання має багато переваг. Серед них на першому місці знаходиться можливість студентам отримувати знання вдома. Дослідження закордонних вчених щодо дистанційного навчання показують, що онлайн-формат навчання та спілкування онлайн створюють підґрунтя для більшої різноманітності завдань та для їх виконання у власному темпі, даючи можливість взаємодіяти у гнучкому режимі (Thoms, Eryilmaz, 2014). Водночас відзначається необхідність вивчення питання самоорганізації студентів. Опитування показали, що для тих, хто хоче підвищити свою професійну та академічну кваліфікацію, не залишаючи роботи, дистанційна освіта часто є корисною, оскільки дистанційне навчання дає змогу поєднувати навчання з роботою (Oliveira et al., 2018).

Разом із перевагами розглядаються й недоліки дистанційного навчання. Несподіваний перехід від традиційної форми навчання до дистанційного формату виявився стресом як для викладачів, які не були підготовлені до нього, так і для студентів, які звикли отримувати знання від викладача особисто, а не сидючи перед екраном комп'ютера (Данилов, 2016). Основним недоліком такого типу навчання є відстань між студентами і викладачем та те, що у студентів не завжди вистачає мотивації до самостійного навчання, недостатньо розвинені сила волі та відповідальність, можлива втрата темпу навчання без постійного контролю викладача. Велику роль відіграє усвідомлення студентами, що вони зобов'язані взяти ініціативу

у свої руки і закінчити навчання самостійно, без фізичної присутності однолітків і викладачів. Це зумовлює дослідження питання зацікавлення та мотивації студента.

Мотивацію поділяють на зовнішню та внутрішню. До факторів зовнішньої мотивації належать викладачі, колеги, організаційні проблеми та ситуаційні проблеми. До внутрішньої мотивації вчені відносять задоволення від курсу, потребу в комунікації та самоорганізацію (Meşe, Sevilen, 2021).

Про важливість мотивації під час дистанційного навчання йдеться у документах МОН України, зокрема, відзначається важливість мотивації студентів, що здійснюється шляхом розвитку внутрішньої мотивації та активного залучення студентів до навчального процесу. Серед шляхів формування внутрішньої мотивації у студентів під час дистанційного навчання виділяють інформованість студентів щодо важливості курсу та його практичне використання. Важливою складовою є актуальність курсу, тобто відповідність матеріалів реальному стану речей. Іншим фактором є зрозумілість курсу та його чітка структурованість, для цього необхідно розіслати студентам силабус, щоб вони мали повне уявлення про зміст курсу та очікувані результати. Для забезпечення зручного доступу до матеріалів курсу рекомендовано, щоб усі матеріали були розміщені на одній платформі, що забезпечує зручність доступу та орієнтації у матеріалах. Ще одним важливим фактором формування внутрішньої мотивації визначається організація спілкування зі студентами. Тут важлива роль та відповідальність покладається на викладача або ж на присутність живої людини, яка може дати додаткове пояснення, відповідь на питання, модерувати обговорення, структурувати навчальний процес (наприклад, нагадати про наближення дедлайну) і просто бути «на зв'язку» (Рекомендації щодо впровадження, 2020).

Так, вивчаючи особливості мотивації студентів немовних вузів на заняттях з іноземної мови, І. Оришин (2019) відзначає низьку зацікавленість в оволодінні іноземними мовами. Незважаючи на усвідомлення важливості вивчення іноземної мови, яка натеper є запорукою успішної кар'єри в технічній сфері, студенти не приділяють цій дисципліні належної уваги, що відображається на результатах, які не задовольняють ні самих студентів, ні їхніх викладачів.

Г. Маковська й О. Пархоменко, досліджуючи особливості мотивації під час вивчення іноземної мови для студентів немовних спеціальностей говорять про необхідність створення штучної мотивації, оскільки у студентів відсутня реальна

ситуація, у якій вони вимушені будуть спілкуватися. Важлива роль у цьому випадку приділяється викладачу, його професіоналізму, що є мотивуючим механізмом у вивченні студентами іноземної мови. Викладач повинен володіти своєю дисципліною на високому рівні, досконало володіти педагогічними технологіями, уміти виявляти та ефективно використовувати здібності та індивідуальні особливості студента (Маковська, Пархоменко, 2015).

Тому розглянемо такі шляхи підвищення мотивації у студентів на заняттях з іноземної мови. Перш за все, це – використання новітніх інформаційних та вебтехнологій. Наразі використання різних соціальних мереж та інформаційних каналів не лише забезпечує актуальним навчальним матеріалом, а й здатне підвищити зацікавленість та створює умови й можливості для спілкування іноземною мовою. Студентів уже важко зацікавити інформацією на сторінках паперового посібника чи спонукати до виконання письмового домашнього завдання, їх навіть не цікавить аналіз помилок у виконаному завданні. А от якщо трансформувати ці завдання відповідно до нового формату (вести блог, влог, ділитися інформацією на електронних дошках, залишати коментарі іноземною мовою, ставити лайки під повідомленнями товаришів іноземною мовою), то можна спостерігати виникнення бажання до виконання такого роду завдань та до співпраці у такому форматі (Саєнко, Семида, 2021)

Такий формат роботи надає можливість створити атмосферу причетності та залученості, спонукає до прояву ініціативи, до спілкування з колегами та має комунікативну цінність. Також студенти зможуть отримати зворотній зв'язок не лише від викладача, а й від своїх колег у вигляді вподобайок та коментарів на повідомлення у мережі чи на електронній дошці.

Наступним чинником підвищення мотивації до вивчення іноземної мови є вивчення її через зміст технічних дисциплін. Особливістю викладання іноземної мови у технічному закладі вищої освіти є те, що можна оволодівати мовою на матеріалах технічних дисциплін, що вивчаються. Це буде внеском не лише у розвиток мовних навичок, а й в отримання знань у певній технічній галузі та навіть у сфері, яка цікавить студентів. Тобто відбувається опанування двох дисциплін одночасно – іноземної мови та спеціальної дисципліни. Це, звичайно, підвищує мотивацію студентів, оскільки вони в цьому випадку будуть усвідомлювати практичну цінність такого курсу іноземної мови для професійного спілкування

(ESP). Спілкування іноземною по спеціальності формує у студентів усвідомлення тих можливостей у кар'єрі, які їм може дати знання іноземної мови – спілкування з іноземними партнерами, робота в іноземних компаніях із кращою оплатою праці, закордонні відрядження тощо. У згаданому випадку йдеться про наведення реальних життєвих ситуацій як прикладу, де будуть необхідні ті чи інші мовні навички. Причому відзначається важливість того, що викладач знає можливості аудиторії та може адаптувати кожен вид діяльності у відповідності до рівня студентів; уміє сформувати відчуття самоефективності у студента. Відзначається ефективність віри студентів у власні дії, що створює відчуття впевненості у собі, значно підвищує успішність кінцевого результату. Такі відчуття необхідно формувати шляхом вербальних заохочувань, причому заохочувати потрібно насамперед старанність і витрачені на виконання завдання зусилля, а не розумові здібності студента (Орищенко, 2019). Велике значення у цьому мають ігрові види діяльності, які допомагають студенту вийти за межі традиційного розуміння освітнього процесу та подолати страх перед помилкою. Важливу роль у формуванні мотивації студента відіграє власне зацікавленість викладача. Щоб створити середовище для професійного спілкування, викладач іноземної мови повинен цікавитися технічною спеціальністю студентів, бути обізнаним у досягненнях у відповідній галузі. Велике значення має створення спільних навчально-методичних матеріалів із допомогою спеціалістів технічних спеціальностей. Т. Гончаренко радить обирати зміст освіти та планувати навчальний матеріал з огляду на прогностичну функцію. Тобто викладач повинен формувати навички і розвивати необхідні компетентності на перспективу, передбачаючи зміни та нові вимоги у професійній діяльності. Л. Рубан у своєму опитуванні серед студентів щодо змісту навчальної дисципліни відзначає набуття навичок читання спеціалізованої літератури (Рубан, 2014). Велике значення мають професійно-педагогічні якості викладача, що гарантує управління якістю навчального процесу. До них належать загальна і педагогічна ерудиція, педагогічне мислення, спостережливість, дотепність і гнучкість мислення, рефлексія, педагогічне передбачення (педагогічний прогностицизм) (Гончаренко, 2010).

Ще один чинник формування позитивної мотивації у студентів до вивчення іноземної мови – створення позитивної психологічної атмосфери, зокрема, відносини викладача і студента. Дослідження, проведене І. Орищенко (2019), показало,

що мотивація є одним із найважливіших факторів успішного оволодіння предметом, далі йдуть впевненість у собі та організованість. У викладачеві студенти високо цінують такі якості, як справедливність, доброзичливість, доброту й почуття гумору та віру в студента. Постійні зрізи, оцінювання, виправлення помилок, психологічні війни зі студентами знижують мотивацію студента у вивченні дисципліни.

Проте проводити оцінку і контроль просто необхідно, усвідомлення результатів, контроль за прогресом також вмотивовує до вивчення предмету. Згідно з Hodges et al. (2020), слід регулярно проводити оцінку та моніторинг не лише знань, а й навчальних умов, середовищ. Це допоможе визначити їхній вплив та ефективність, дасть можливість провести аналіз та покращити онлайн середовище, проаналізувати та залишити кращі засоби і форми.

Оцінювання дистанційної освіти в онлайн-форматі має свою специфіку, оскільки необхідно забезпечити адекватність оцінювання та переконатись у самостійному виконанні завдань. Для цього ефективно використовуються обмежені у часі завдання та завдання з відкритою відповіддю, усне опитування.

Н. Аристова (2009) визначає чотири рівні сформованості мотивації вивчення іноземної мови: рівень відсутності мотивації (негативна внутрішня мотивація учня, закладена в навчальну

діяльність суб'єктів навчання); низький (негативна зовнішня мотивація учня, яка перебуває поза навчальною діяльністю суб'єктів навчання); середній (позитивна зовнішня мотивація учня, яка безпосередньо знаходиться поза навчальною діяльністю суб'єктів навчання) та високий (позитивна внутрішня мотивація учня, закладена у навчальну діяльність суб'єктів навчання)

Основними критеріями, які враховувалися, були наявність пізнавальних мотивів, зацікавленість, позитивні емоції від процесу навчання, вміння та бажання вчитися.

Висновки. Мотивація є одним з ключових факторів, які сприяють успішному вивченню іноземної мови студентами немовних спеціальностей, тому ця тема викликає неабиякий інтерес у дослідників. Розглянуті у статті передумови формування мотиваційної складової у студентів технічних спеціальностей до вивчення мови є лише одним із етапів дослідження зазначеної вище проблеми. Дослідження мотиваційної складової надасть можливість допомогти студентам зрозуміти необхідність курсу вивчення іноземної мови з іншої перспективи, а викладачам – озброїтися передовими інструментами та ґрунтовними знаннями щодо реалізації цієї складової в навчальному процесі. У майбутньому планується провести низку досліджень та опитувань учасників навчального процесу щодо мотиваційної сфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аристова Н. О. Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих навчальних закладів : монографія. Київ, 2015. 240 с.
2. Гончаренко Т. Є. Мотивація вивчення іноземної мови як соціальна функція освіти. Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. 2010. № 4. С. 47–55.
3. Данилов О. Вирішення проблеми відсутності мотивації до навчання в учнів при дистанційному навчанні. Педагогіка вищої школи. 2016. № 1(4). С. 35–38. URL: <https://moluch.ru/th/3/archive/21/726/> (дата звернення: 10.11.2021)
4. Маковська Г. Я., Пархоменко О. Т. До питання мотивації при вивченні іноземної мови. Наукові записки РДГУ. Рівне, 2015. Вип. 11(54). С. 97–110.
5. Організація дистанційного навчання в школі : методичні рекомендації. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni>. (дата звернення: 15.09.2021).
6. Оришин І. Мотивація – важливий фактор у вивченні іноземних мов у закладі вищої освіти. Калейдоскоп мов. № 2(191). 2019. С. 55–58. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-2\(191\)-55-58%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-2(191)-55-58%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf).
7. Прибилова В. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. Проблеми сучасної освіти. Харків, 2017. Вип. 4. С. 27–36. URL: <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/article/view/8791>. (дата звернення: 12.11.2021).
8. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletsreads-2.pdf>. (дата звернення: 15.09.2021).
9. Рубан Л. М. Мотивація студентів до вивчення іноземної мови на немовних факультетах. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов». 2014. № 1103(78). С. 187–190.
10. Elsa Rosalina, Nasrullah, Eka Puteri Elyani. Teacher's challenges towards online learning in pandemic era. Linguistics, Literature and Language Teaching Journal. 2020. Vol. 10. № 2. <http://dx.doi.org/10.18592/let.v10i2.4118>.
11. Hodges C., Moore S., Lockee B., Trust T., Bond A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educuse Review*. 2020. № 27. P. 1–12.
12. Meşe E., Sevilen Ç. Factors influencing EFL students' motivation in online learning: A qualitative case study. *Journal of Educational Technology & Online Learning*, 2021. № 4(1). Pp. 11–22. Retrieved from: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1286748.pdf>

13. Oliveira de M. M. S., Penedo A. S. T., Pereira V. S. Distance education: advantages and disadvantages of the point of view of education and society. *Dialogia*. 2018. № 29. P. 139–152. <https://doi.org/10.5585/Dialogia.n29.7661>.
14. Saienko N., Semyda O., Akhmad I. Using social networks in teaching ESP to engineering students. *Advanced Education*. 2020. № 7(14). Pp. 38–45. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.198083>.
15. Thoms B., Eryilmaz E. How media choice affects learner interactions in distance learning classes. *Computers & Education*. 2014. № 75(6). Pp. 112–126. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.02.002>.

REFERENCES

1. Aristova N. O. Formuvannya motyvatsii vyvchennia inozemnoi movy u studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv : monohrafiia. [Formation of motivation to learn a foreign language in students of higher educational institutions: a monograph]. Kyiv, 2015. P. 240 [in Ukrainian].
2. Honcharenko T. Ye. Motyvatsiia vyvchennia inozemnoi movy yak sotsialna funksiia osvity [Motivation to a foreign language learning as a social function of education]. *Theory and practice of social systems management: philosophy, psychology, pedagogy, sociology*. 2010. № 4. Pp. 47–55 [in Ukrainian].
3. Danylov O. Vyryshennia problemy vidсутnosti motyvatsii do navchannia v uchniv pry dystantsiinomu navchanni [Solving the problem of lack of motivation to learn from students in distance learning]. *Pedagogy of high school*. 2016. № 1(4). Pp. 35–38 [in Ukrainian]. URL: <https://moluch.ru/th/3/archive/21/726/>
4. Makovska H. Ia., Parkhomenko O. T. Do pytannia motyvatsii pry vyvchenni inozemnoi movy [On the question of motivation in learning a foreign language]. *Proceedings of RDHU*. Rivne, 2015. Vyp. 11(54). Pp. 97–110 [in Ukrainian].
5. Orhanizatsiia dystantsiinoho navchannia v shkoli : metodin ychni rekomendatsii [Organization of distance learning at school: guidelines]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni>. [in Ukrainian].
6. Oryshchyn I. Motyvatsiia – vazhlyvyi faktor u vyvchenni inozemnykh mov u zakladi vyshchoi osvity [Motivation of students to study a foreign language at non-language faculties]. *Kaleidoscope of languages*. № 2(191). 2019. Pp. 55–58 [in Ukrainian]. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-2\(191\)-55-58%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciynna%20osvita-2020.pdf](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-2(191)-55-58%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciynna%20osvita-2020.pdf).
7. Prybylova V. Problemy ta perevahy dystantsiinoho navchannia u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Ukrainy [Problems and advantages of distance learning in higher educational institutions of Ukraine]. *Problems of modern education*. Kharkiv, 2017. Vyp. 4. Pp. 27–36. URL: <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/article/view/8791>. [in Ukrainian].
8. Rekomendatsii shhodo vprovadzhennia zmishanoho navchannia u zakladakh fakhovoi peredvyshchoi ta vyshchoi osvity [Recommendations for the implementation of blended learning in institutions of professional higher and higher education]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanonavchannia-bookletspreads-2.pdf>. [in Ukrainian].
9. Ruban L. M. Motyvatsiia studentiv do vyvchennia inozemnoi movy na nemovnykh fakultetakh [Motivation of students to study a foreign language at non-language faculties]. *Bulletin of Karazin KhNU. Series: Foreign Philology. Methods of teaching foreign languages*. 2014. № 1103(78). Pp. 187–190 [in Ukrainian].
10. Rosalina Elsa, Nasrullah, Eka Puteri Elyani. Teacher's challenges towards online learning in pandemic era. *Linguistics, Literature and Language Teaching Journal*. 2020. Vol. 10. № 2. <http://dx.doi.org/10.18592/let.v10i2.4118>.
11. Hodges C., Moore S., Lockee B., Trust T., Bond A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause Review*. 2020. № 27. Pp. 1–12.
12. Meşe E., Sevilen Ç. Factors influencing EFL students' motivation in online learning: A qualitative case study. *Journal of Educational Technology & Online Learning*, 2021. № 4(1). Pp. 11–22. Retrieved from: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1286748.pdf>.
13. Oliveira de M. M. S., Penedo A. S. T., Pereira V. S. Distance education: advantages and disadvantages of the point of view of education and society. *Dialogia*. 2018. № 29. Pp. 139–152. <https://doi.org/10.5585/Dialogia.n29.7661>
14. Saienko N., Semyda O., Akhmad I. Using social networks in teaching ESP to engineering students. *Advanced Education*. 2020. № 7(14). Pp. 38–45. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.198083>
15. Thoms B., Eryilmaz E. How media choice affects learner interactions in distance learning classes. *Computers & Education*. 2014. № 75(6). Pp. 112–126. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.02.002>.